

บทที่ 2

การมีหรือใช้อาวุธปืนประกอบความผิด

2.1 ประวัติความเป็นมาของอาวุธปืน

อาวุธปืนกระบอกแรกของโลกเรียกว่า แฮนด์ แคนนอน (Hand cannon) มีลักษณะคล้ายเครื่องยิงจรวดด้วยมือในสมัยนี้ แฮนด์ แคนนอน มีใช้ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 ใช้จุดชนวนดินระเบิดด้วยเหล็กร้อนหรือถ่านหิน¹ ล่ากลิ้งไม่เป็นเกลียว การยิงไม่เกิดความแม่นยำ

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 โลกจึงรู้จักใช้ปืนที่มีล่ากลิ้งเป็นเกลียวอยู่ข้างใน เพื่อรีดลูกกระสุนปืนให้หมุนตัวออกจากล่ากลิ้ง ทำให้ทิศทางของลูกกระสุนปืนเกิดความแม่นยำขึ้น

ประวัติปืนพกแบบลูกโม่หรือแบบ REVOLVER

ในปี ค.ศ. 1835 พันเอกแซมมวล โคลท์ ได้ประดิษฐ์ปืนลูกโม่ของเขาเอง ขึ้นมากระบอกหนึ่ง แต่การบรรจุกระสุนยังใช้บรรจุดินส่กระสุนและลูกกระสุนเข้าไปทางหน้ารังเพลิงเจาะรูขนานหน้ารังเพลิง และจุดชนวนด้วยเข็มแทงชนวนชนิดแทงตรงกลาง ปืนพกลูกโม่ในสมัยนั้นยังเป็นประเภททำงานเดี่ยวหมู่ กล่าวคือ การลั่นไกกับการหมุนของลูกโม่ต่างเป็นอิสระจากกัน²

---

¹สมพร พรหมหิตาธร, ย่อหลักกฎหมายปืน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2535), หน้า 3.

²สุรสารท พึ่งแยม, การใช้อาวุธปืนฉบับประสบการณ์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เอชเอน เพรส, 2521), หน้า 166.

ในปี ค.ศ.1851 นักสร้างชาวอังกฤษชื่อ อาดัมส์ ได้ประดิษฐ์ปืนพกลูกลมประเภททำงานคู่อันจริงขึ้นได้สำเร็จ กล่าวคือ จะให้การเหนียวไกหรือการขึ้นไกอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ลูกลมของปืนก็จะหมุนดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

ในปี ค.ศ.1855 William Tranter ช่างทำปืนชาวอังกฤษได้สร้างปืนพกแบบลูกลมขึ้น ปืนแบบนี้ได้ถูกออกแบบเพื่อให้สามารถถือปืนได้ด้วยมือเพียงข้างเดียว ระบบการยิงเป็นแบบสองจังหวะในตัวเอง³

ในปี ค.ศ.1857 ชาวอินเดียได้ตั้งข้อต่ออังกฤษ เกิดการต่อสู้แบบประจัญหน้ากัน ปรากฏว่ารัฐบาลอังกฤษสามารถปราบปรามได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ก็ด้วยอาศัยปืนของนาย Tranter นั้นเอง

ในปี ค.ศ.1890 การสร้างปืนพกลูกลมได้ตกอยู่ในมือของบริษัทโคลท์และสมิทแอนเวสสันในอเมริกา มีปืนพกลูกลมชนิดขับปลอกกระสุนด้วยการหักล่างล็อก (Break down Type)

ในปี ค.ศ.1901 คนร้ายใช้อาวุธปืนพกแบบ Assassin's ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับเครื่องคั้นน้ำมะนาว สามารถชุกซ่อนอยู่ในฝ่ามือได้อย่างสบาย ใช้ลักลอบสังหาร William McKinley ประธานาธิบดีของสหรัฐ⁴

ประวัติปืนพกแบบบรรจุเองหรือแบบกึ่งอัตโนมัติ (AUTOMATIC PISTOL)⁵

ปืนพกบรรจุเองประดิษฐ์ขึ้นโดยชาวอังกฤษ ในราวปี ค.ศ.1773 ซึ่งได้ผลไม่เต็มที่นักเพราะกระสุนไม่ค่อยดี จนกระทั่งได้มีการทำชนวนกระแทกที่ใช้ดินกรด

³Michele Byam, แปลโดย บิ๊กมี. "ปืนในอดีต The percussion revolver", นิตยสารทอปเทน, ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม 2535), หน้า 111.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 113.

⁵ดู สารสารท ฟิงแยม, การใช้อาวุธปืนฉบับประสบการณ์, หน้า 168-170.

ปรอท ประกอบกับใช้ปลอกกระสุนที่เป็นโลหะ จึงนับว่าได้ผลดีขึ้น

ต่อมาในปี ค.ศ. 1863 ออบี แห่ง โอบาร์ (Orbea of Eibar) ได้ประดิษฐ์ปืนพกแบบบรรจุเองชนิดใช้แก๊สมาทำงานให้กับเครื่องกลไก กล่าวคือ ดักไกชมาจากปากล้ากลองเอามาดันลูกสูบและเครื่องกลไกอื่น ๆ ได้

ในปี ค.ศ. 1893 บอร์ชาร์ท ชาวอเมริกาได้ประดิษฐ์ปืนพกบรรจุเองของตนขึ้น ซึ่งต่อมาได้ให้กำเนิดปืนพกลูเกอร์ (พาราเบรัม) ซึ่งใช้ในกองทัพเยอรมัน ปืนพกของบอร์ชาร์ทนี้ก็ยังไม่สมบูรณ์แบบดีแท้ เนื่องจากส่วนต่าง ๆ ยังบอบบางและสลัซซึบซ้อนมาก แต่ก็ยังเป็นปืนพกที่มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ทุกอย่างของปืนพกบรรจุเอง

ในปี ค.ศ. 1894 ได้เกิดปืนพกแบบบรรจุเองแบบซาโรลาแอนนิจัว

ในปี ค.ศ. 1897 ได้เกิดปืนพกแบบบรรจุเองแบบชิบเปเรคซ์

ในปี ค.ศ. 1898 ได้เกิดปืนพกแบบบรรจุเองแบบเมาเซอร์ ซึ่งมีด้ามต่อให้ป็นปืนเล็กสั้นได้ ปืนพกแบบบรรจุเองจึงได้เริ่มนิยมและยอมรับนับถือว่าเป็นอาวุธที่ใช้งานได้อย่างจริงจัง เช่น ในสงครามบัวร์ (Boer-ar) ต่อมาในปีเดียวกัน ชาวอเมริกันได้สร้างปืนพกชื่อ เบรานิงค์ ได้สร้างขึ้นในประเทศเบลเยียม ปืนพกแบบนี้ได้เป็นที่นิยมกันอย่างรวดเร็ว และได้ออกสู่ตลาดโลกเป็นจำนวนล้าน ๆ กระบอก ปืนพกแบบนี้ กองทัพบกของไทยได้นำเข้ามาขึ้นประจำการในปี ค.ศ. 1901

ในปี ค.ศ. 1903 บริษัทสร้างอาวุธของโคลท์ได้ซื้อลิขสิทธิ์จากเบรานิงค์ และได้สร้างปืนพกแบบบรรจุเองอย่างปราณีตออกสู่ตลาด โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนสำคัญของแบบสร้างเดิมเลยเป็นเวลาสิบ ๆ ปีจนกระทั่งปัจจุบัน

ประวัติอาวุธปืนของไทย

ไทยเราสามารถประดิษฐ์ปืนเล็กใช้เอง ก่อนสมัยปอร์ตุเกสนำเข้ามาเผยแพร่ให้เสียอีก ดังกล่าวมาแล้วว่า ไทยสร้างปืนใหญ่ได้เองรุ่นราวคราวเดียวกับฝรั่งเศส ปรมาณรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ส่วนปอร์ตุเกสเพิ่งเข้ามาสู่เมืองไทยสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ. 2077-2089) ซึ่งเป็นเวลาห่างกันไม่น้อยกว่า 150 ปี

ครั้นปอร์ตุเกสนำอาวุธปืนไฟเข้ามา คงจะเป็นเพราะอาวุธปืนของฝรั่งมีสมรรถภาพสูงกว่าของไทยเราจึงหันไปนิยมปืนปอร์ตุเกสชั่วขณะหนึ่ง และจ้างฝรั่งชาตินี้มาสอนเรื่องวิธีใช้และการทำอาวุธปืนให้แก่ทหารไทย ตามปรกติไทยมีนิสัยช่างจดจำและเลียนแบบเก่ง ประกอบทั้งมีพื้นฐานความรู้เดิมเป็นทุนอยู่ก่อนแล้ว ความปรากฏว่า ในไม่ช้าไทยสามารถประดิษฐ์ปืนเล็กได้อย่างดีไม่ต้องพึ่งพาฝรั่งอีกต่อไป ประจักษ์พยานเรื่องนี้ก็คือ ภายหลังที่ฝรั่งเลิกติดต่อกับไทย นับแต่สมัยสมเด็จพระเทพราชาเป็นต้นมา ไทยเราก็ยังคงใช้อาวุธปืนไฟอยู่เรื่อยมาเป็นปรกติ ปืนเล็กที่ใช้กันแพร่หลายมี ปืนคาบชูดและปืนคาบศิลา

เรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับอาวุธปืนไฟ คือ ไทยส่งปืนใหญ่และกระสุนดินดำไปบรรณาการแก่โชกุน ณ ประเทศญี่ปุ่นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โชกุนรู้สึกพอใจในอาวุธปืนไฟของไทยถึงกับแจ้งสาตรามาขอซื้อปืนและขอซื้ออาวุธปืนไปจากไทย

อีกเรื่องหนึ่ง สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา พระองค์ได้ส่งปืนใหญ่กระบอกหนึ่งไปถวายแก่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 กษัตริย์แห่งประเทศฝรั่งเศส ปืนใหญ่กระบอกนี้ในสมัยปฏิวัติฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1789 (พ.ศ. 2332) พวกทหารประจำคุกบาสตีญ์ได้ใช้ยิงต่อสู้พวกก่อการวุ่นวาย^๕

จากการศึกษาประวัติของอาวุธปืน ทำให้เราทราบถึงวิวัฒนาการของอาวุธปืน ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันว่า อาวุธปืนได้มีการพัฒนาเป็นลำดับมาเพื่อให้มีประสิทธิภาพดีที่สุดเท่าที่มนุษย์จะพัฒนาการขึ้นมาได้ กองทัพใดมีอาวุธปืนที่มีประสิทธิภาพย่อมหมายถึงชัยชนะในการต่อสู้กับศัตรู ดังเช่น อังกฤษที่มีชัยชนะต่ออินเดียภายในระยะเวลาสั้น เป็นต้น

---

^๕ กระจ่างกลาโหม, "วิวัฒนาการแห่งการทหารและสัตว์อาวุธในกองทัพบกไทยสมัยโบราณ", หนังสือวัฒนธรรมไทย (พระนคร : บริษัทการพิมพ์ไทย จำกัด, 2487), หน้า 36-37.

2.2 ความหมายของอาวุธและอาวุธปืน

คำนิยามที่ใช้อยู่ในประมวลกฎหมายอาญา และในพระราชบัญญัติอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เราจะพบอยู่ 3 คำนิยามคือ คำว่า "อาวุธ" "ปืน" และ "อาวุธปืน" เราจึงต้องทำการศึกษาค้นคว้าถึงความหมายของคำนิยามดังกล่าวว่ามีความหมายว่าอย่างไร มีความหมายที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ และศาลฎีกาได้วินิจฉัยคดีเกี่ยวกับอาวุธปืนไว้ว่าอย่างไร

2.2.1 คำว่า "อาวุธ"

คำว่า "อาวุธ" ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 903 ได้ให้ความหมายว่า "เครื่องประหาร ใช้ในการทำร้าย ป้องกัน หรือต่อสู้ โดยปริยาย หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น ใช้ปัญญาเป็นอาวุธ."

ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้มีคำว่า "ศาสตราวุธ" บัญญัติไว้ในบางมาตรา เช่น ในมาตรา 335(2) "ผู้ใดถืออาวุธซึ่งอาจทำให้เป็นที่หวาดเสียวแก่สาธารณชนหรือมีศาสตราวุธพาไปในถนนทางหลวงหรือที่ประชุมชนสาธารณสถานต่าง ๆ โดยมันมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานอันชอบด้วยกฎหมายให้นำไปได้ ท่านว่ามันกระทำความผิดต้องระวางโทษชั้น 1 และให้ริบศาสตราวุธนั้นเสียด้วย

แต่ความในข้อนี้ หาได้หมายความว่าห้ามถึงการที่ถืออาวุธปืนไม่ประจวบเพื่อประโยชน์ในการยิงสัตว์อันชอบด้วยกฎหมายนั้นด้วยไม่"⁷

มาตรานี้มีการห้ามทั้งถืออาวุธและพาศาสตราวุธ จึงมีข้อที่ควรพิจารณาว่าอาวุธกับศาสตราวุธที่ใช้ในมาตรานี้ มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกันเพียงใด

---

⁷ ขุนวรบาทบริหาร, "อาวุธกับศาสตราวุธ", บทบัญญัติ เล่ม 14 ตอน 1 (มีนาคม 2485), หน้า 114.

การที่กฎหมายบัญญัติคำว่า "สาตราวุธ" ปะปนกับคำว่า "อาวุธ" ทำให้สงสัยว่าคำว่า "สาตราวุธ" กับคำว่า "อาวุธ" มีความหมายเหมือนกันหรือไม่

คำว่า "อาวุธ" นั้น ในพจนานุกรมของกระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2470 หน้า 880 แปลว่า เครื่องใช้สำหรับรบพุ่งหรือทำร้ายร่างกาย เช่น ดาบ ปืน เป็นต้น^๘

ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 6(15) ให้ความหมายคำว่า "อาวุธ" หมายความว่า "เครื่องประหารอันสามารถจะใช้กระทำแก่ร่างกายให้แตกหักบอบสลายได้ถึงสาหัส คือ ปืน ดาบ หอก แหวน หลาว มีด เป็นต้น"

แม้กฎหมายลักษณะอาญาจะใช้ "อาวุธ" กับ "สาตราวุธ" ปะปนกัน ก็มีความหมายเป็นคำ ๆ เดียวกัน ไม่มีความหมายผิดแผกแตกต่างกันเลย^๙

ขุนวรบาทบริหาร ได้ให้ความเห็นอีกว่า "อาวุธนั้นเป็นคำสามัญ เมื่อพิจารณาหาคำแปลแล้ว จะเห็นได้ว่าในการพิจารณาว่าอะไรเป็นอาวุธหรือไม่ นั้น เป็นการพิจารณาหาคำตามสภาพของวัตถุนั้น ๆ เองว่า มีสภาพเป็นวัตถุที่ใช้สำหรับรบพุ่งหรือทำร้ายซึ่งคนธรรมดาสามัญเรียกว่าอาวุธหรือไม่ โดยเหตุนี้เมื่อวัตถุใดเป็นอาวุธอยู่แล้วย่อมเป็นอาวุธอยู่เรื่อยไป"^{๑๐}

อาวุธตามกฎหมายลักษณะอาญา ศาลฎีกาได้วางหลักไว้ว่ามี 2 อย่าง คือ

1. อาวุธโดยสภาพ คือ สิ่งซึ่งทำไว้เป็นเครื่องมือประหารโดยตรง เช่น ปืน หอก ดาบ แหวน หลาว

^๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า 113.

^๙ ชูตินธร, "พาอาวุธปืนไปในที่สาธารณะ", บทบัญญัติ เล่ม 27 ตอน 4, 2513, หน้า 929. และ พระดุลยกรณพิทักษ์, กฎหมายลักษณะอาญา ภาคปลาย, คำสอนชั้นปริญญาตรีทางนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2492, หน้า 19.

^{๑๐} ดู ขุนวรบาทบริหาร, "อาวุธกับสาตราวุธ", หน้า 116.

2. อาวุธโดยการใช้ คือ สิ่งซึ่งมิได้ทำไว้เป็นเครื่องประหารโดยตรง แต่ได้นำมาใช้เป็นอาวุธ เช่น ไม้คานหาบของ เอาใช้ประทุษร้ายได้¹¹

แต่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(5) ให้คำนิยาม "อาวุธ" ว่า "หมายความรวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ"

ตามบทนิยามดังกล่าว "อาวุธ" ตามประมวลกฎหมายอาญาจึงมี 2 อย่าง เช่นเดียวกับกฎหมายลักษณะอาญา คือ

1. สิ่งซึ่งเป็นอาวุธโดยสภาพ เช่น ปืน หอก ดาบ แหวน หลาว

อาวุธโดยสภาพ หมายความถึง สิ่งซึ่งโดยสภาพใช้ทำให้เป็นอันตรายสาหัสแก่ร่างกาย ร่างกายรวมทั้งกายและจิตใจตามมาตรา 295 อันตรายสาหัส มาตรา 297¹²

2. สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ สิ่งเหล่านี้ตามสภาพไม่เป็นอาวุธถึงแม้จะใช้ทำอันตรายสาหัสแก่กายได้ แต่ถ้าได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ทำอันตรายสาหัสก็ถือเป็นอาวุธ โดยมีข้อความสำคัญว่า "ใช้อย่างอาวุธ"¹³ คือ แม้วัตถุบางอย่างจะใช้ทำอันตรายบุคคลถึงสาหัส หากลักษณะวิธีการที่ใช้เทียบไม่ได้กับอาวุธโดยสภาพแล้วยังไม่ถือเป็นอาวุธ เช่น ใช้เข็มแทงลูกตาให้บอด ใช้เชือกรัดคอ ขับรถยนต์ไล่ชน

¹¹ดู ชูตินธร , "พาอาวุธไปในที่สาธารณะ", หน้า 929; ฎีกาที่ 232/2458, ฎีกาที่ 560/2458.

¹²จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 2 และ ภาค 3, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา 2524), หน้า 2048.

¹³เรื่องเดียวกัน, หน้า 2049.

เหล่านี้เทียบไม่ได้กับอาวุธโดยสภาพ จึงไม่เป็นอาวุธ¹⁴

อย่างไรจึงจะเรียกว่า เจตนาจะใช้เป็นอาวุธอาจพิจารณาได้จากวัตถุประสงค์ที่นำติดตัวไปและพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป การที่นัดวิวาทกันแล้วมีสนับมือไปด้วย น่าจะถือว่ามีเจตนาจะใช้เป็นอาวุธ ถ้าไม่มีเหตุผลพิเศษเป็นอย่างอื่น¹⁵

"ใช้ประทุษร้าย" พอเทียบได้กับบทนิยาม มาตรา 1(6) ซึ่งหมายความว่า "ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใดและให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขจัดขึ้นได้ ไม่ว่าจะโดยวิธียาทำให้มึนเมา สกกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน"

ส่วนอย่างไรเป็นอันตรายอย่างสาหัสนั้นต้องเป็นไปตามมาตรา 297 วรรค 2 ซึ่งมีอยู่ 8 ประการ คือ

1. ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียนานประสาท
2. เสียววัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
3. เสียนแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด
4. หน้าเสียนอนอย่างติดตัว
5. แถ้งลูก
6. จิตพิการอย่างติดตัว
7. ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
8. ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่าสี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่าสี่สิบวัน

---

¹⁴สง่า ลิ่นะสมิต, เอกสารการสอนกฎหมายอาญา 1, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530, หน้า 41.

¹⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 39.

อาวุธ (Weapon) ในความหมายอย่างกว้าง น่าจะหมายถึง สิ่งของ หรือเครื่องมือซึ่งได้ใช้หรือมุ่งหมายที่จะใช้ในการทำลาย ต่อสู้หรือประทุษร้ายบุคคลอื่นในลักษณะทั้งเชิงรุกและป้องกันตัวโดยไม่ต้องคำนึงถึงผลของการใช้สิ่งของหรือเครื่องมือนั้นจะทำให้บุคคลผู้ถูกประทุษร้ายถึงแก่ความตาย หรือได้รับบาดเจ็บ ธรรมดาหรืออันตรายสาหัสหรือไม่¹⁶

อาวุธ (Weapon) ตามความหมายของกฎหมายสหรัฐอเมริกา หมายถึง "สิ่งใดที่ใช้ในการทำลาย ประหัตประหารหรือทำให้บาดเจ็บกับคู่ต่อสู้ หรือเครื่องมือในการต่อสู้โดยการรุกหรือป้องกัน"¹⁷

ปัญหาที่ยากก็คือ การจำกัดความหมายว่า อาวุธต้องเป็นอาวุธที่ร้ายแรง (dangerous) หรือ อาวุธที่ทำให้ถึงตาย (daedly weapons) ได้หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับ ลักษณะของอาวุธหรือเครื่องมือ (instrument) นั้น ลักษณะในการใช้ (to be used) หรือการครอบครองหรือพกพาหรือลักษณะของการกระทำความผิดที่ได้กระทำโดยมีอาวุธ

ในความหมายทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของอาชญากรรม "อาวุธร้ายแรง หรืออาวุธที่ทำให้ถึงตาย" (a dangerous or deadly weapon) อาจหมายถึง

¹⁶ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, "ข้อสังเกตเกี่ยวกับความผิดอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล", วารสารอัยการ, ปีที่ 16 ฉบับที่ 186 (สิงหาคม 2536), หน้า 170.

¹⁷ Herbert B. Chermiside, Jr., J.D., "Weapons and Firearms", American Jurisprudence, 2nd Volume 79, p.3

" a weapon is broadly defined as anything used or designed to be used in destroying, defeating, or injuring an enemy an instrument of offensive or defensive combat ".

เครื่องมือใด ๆ ที่ใช้โดยตามธรรมดาของมันในการทำให้ตายหรือทำให้เกิดอันตรายสาหัส อาวุธบางอย่างในสภาพพิเศษสามารถเป็นอันตรายได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของศาลที่จะพิจารณาในฐานะเป็นข้อเท็จจริง อาวุธในชั้นนี้คือ ปืน (Guns) ปืนลูกม่ (Revolvers) ปืนพก (Pistols) ดาบ (Swords) และอื่น ๆ ที่ใช้ในการทำร้ายคู่ต่อสู้ได้ในระยะไกล¹⁸

คำว่า "อาวุธ" ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาหลายมาตรา เช่น มาตรา 140 วรรคแรก, มาตรา 277 วรรค 3, มาตรา 335(7), มาตรา 337(2), มาตรา 340 วรรค 2, มาตรา 340 ตรี วรรค 3 เป็นต้น ซึ่งในบทบัญญัติดังกล่าวใช้คำว่า "มีอาวุธ" "มีหรือใช้อาวุธ" และ "ใช้อาวุธ" กฎหมายอาญาถือเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นเหตุจรรยาผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้นกว่าลักษณะความผิดธรรมดาของฐานความผิดนั้นความมุ่งหมายของกฎหมายที่บัญญัติคำนียามว่า "อาวุธ" เพื่อใช้เป็นเหตุเพิ่มโทษของความผิดต่าง ๆ ในกรณีที่มีอาวุธ¹⁹

2.2.2 คำว่า "ปืน"

คำว่า "ปืน" ในพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 530 ให้ความหมายว่า อาวุธสำหรับยิงให้ลูกออกจากลำกล้องด้วยกำลังดินระเบิดหรือแรงอัดด้วยลม เป็นต้น, ถ้าเป็นปืนจำพวกขนาดใหญ่ใช้ในการรบ เรียกว่า ปืนใหญ่, ถ้ารูปสั้นใช้สำหรับยิงให้วิถีกระสุนโค้งมาก เรียกว่า ปืนครก, ถ้าเป็นจำพวกใช้กลไกยิงเร็ว เรียกว่า ปืนกล, (ศร หน้าไม้ เกาทัณฑ์ โบราณเรียกว่า ปืน ; ปืนที่ใช้กำลังไฟ เรียกว่า ปืนไฟ)

¹⁸ Ibid., p. 4

¹⁹ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาศึกษาทางคำพิพากษาฎีกา, 2511, หน้า 19.

"ปืน" คือ เหล็กหลายชิ้นหรือหลายส่วนประกอบกันขึ้นและใช้ยิงได้ความสำคัญของปืนอยู่ที่ลูกปืนซึ่งมีนานาชนิดสำหรับใช้แก่ปืนต่าง ๆ ลูกปืนจะสำแดงฤทธิ์ต่อเมื่อถูกบรรจุอยู่ในลำกล้อง (barrel) และถูกยิงที่ท้ายที่กันลูกปืนเป็นเชื้อเพลิงติดดินปืนในลูกปืน ในเวลาเดียวกันก็ดันหัวลูกปืนหลุดออกไปทางปลายกระบอกปืน เพราะไม่มีทางอื่นจะออกได้โดยทางด้านหลังลูกปืนมีเหล็กสกัดกั้นไว้เจาะรูไว้สำหรับเข็มแทงชนวน (firing pin) หรือนกลีบ (hammer) ให้แทงหรือสับท้ายปืน²⁰

"ปืน" แบ่งเป็น 2 จำพวกคือ ปืนที่ใช้ในราชการสงคราม และปืนที่ประชาชนใช้ทั่ว ๆ ไป มีทั้งชนิด ปืนสั้น (Handguns) หมายถึงปืนที่ใช้พกได้ และปืนยาว มีปืนไรเฟิล (Rifle) และปืนยิงนก (Shot guns)

ปืนสั้น ยังแบ่งได้อีกเป็น 2 ชนิดคือ

1. ปืนโอโตเมติก (automatic) ตรงกับคำว่าอัตโนมัติ ปืนชนิดนี้เมื่อยิงแล้วสลัดปลอกลูกปืนออกในเวลาเดียวกันก็บรรจุลูกปืนชิ้นใหม่ในลำกล้องใช้ยิงได้ทันที

2. ปืนรีวอลเวอร์ (Revolver) มักเรียกว่าปืนลูกโม่ (Revolver) แปลว่าหมุน ปืนลูกโม่บรรจุลูกปืนตรงส่วนที่หมุน (Cylinder) เมื่อยิงแล้วลูกโม่จะหมุนไปเลื่อนลูกใหม่มาแทนที่

ดังนั้น คำว่า "ปืน" จึงหมายถึงอาวุธโดยสภาพ ตามความหมายของคำนิยามในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(5) ถือได้ว่าเป็นอาวุธที่ร้ายแรง มีประสิทธิภาพในการทำร้ายมากกว่าเมื่อเทียบกับอาวุธชนิดอื่น

คำว่า "ปืน" ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น มาตรา 340 วรรค 4 มาตรา 340 ทวิ วรรค 5 โดยใช้คำว่า "ใช้ปืนยิง" หมายถึงลักษณะของการใช้ (to be used) เป็นการแสดงออกของผู้กระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์

---

²⁰ หลวงบริหารนิติฉะยกิจ, "เรื่องของปืน (ตอน 1)", ตุลพาท เล่ม 7 ปีที่ 6 (กรกฎาคม 2502), หน้า 448-449.

ซึ่งกฎหมายอาญาถือว่าเป็น การกระทำที่ออกจากรัจของความผิด มีบทลงโทษที่หนักกว่ากระทำความผิดปล้นทรัพย์ธรรมดา

2.2.3 คำว่า "อาวุธปืน"

คำว่า "อาวุธปืน" หมายความรวมถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปราย กระสุนแตก ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทุ่นระเบิดและจรวด ทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรดแก๊สเชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิษ หมอกหรือควัน หรือกระสุน ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทุ่นระเบิดและจรวดที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน หรือเครื่องหรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำ หรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน²¹

"อาวุธปืน" ตามกฎหมายอาวุธปืนของประเทศมาเลเซีย หมายถึง อาวุธใด ๆ ที่มีลำกล้องยิงให้ตายได้ โดยการบรรจุลูกกระสุนหรือจรวดอย่างอื่นเข้าไปสำหรับยิงออกมาจากปากลำกล้องนั้น และให้หมายรวมถึงอาวุธอื่นใดที่ออกแบบหรือให้ปรับใช้ หรือสามารถปรับใช้ในการยิงด้วยของเหลวหรือแก๊ส หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้กับให้หมายรวมถึงปืนลมที่เป็นปืนสั้น ปืนยาว ปืนกล ปืนพก และส่วนประกอบใด ๆ ของอาวุธดังกล่าวนี้ กับเครื่องอุปกรณ์ใด ๆ ของอาวุธดังกล่าวที่ออกแบบหรือให้ปรับใช้ เพื่อให้เกิดเสียงหรือแสงวับวาวน้อยลงจากการยิงด้วยอาวุธดังกล่าวนี้ด้วย²²

²¹พระราชบัญญัติอาวุธปืน ๗ พ.ศ.2490 มาตรา 4 (1)

²²สมพร พรหมพิตาธร, "กฎหมายอาวุธปืนของมาเลเซีย", นิตยสารจักรวาลปืน, ฉบับที่ 319 (เมษายน 2534), หน้า 40.

Law of Malaysia Act 206 ARMS ACT 1960. "arm" means any lethal barrelled weapon of any description from which can be adapted for the discharge of any such shot, bullet or

"อาวุธปืน" ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ.2490 มาตรา 4(1) สามารถจำแนกได้เป็น

(1) อาวุธปืนโดยตรง ได้แก่

ก. อาวุธสำหรับใช้ยิง

ข. มีเครื่องประกอบด้วยลำกล้องที่ทำด้วยโลหะที่ทนทานต่อแรง

ระเบิดของดินปืน

ค. ดินระเบิดที่เป็นพลังขับเคลื่อนกระสุนให้ออกจากลำกล้อง

ง. เครื่องจุดชนวนดินระเบิดหรือที่เรียกว่าเครื่องลั่นไก และ

จ. กระสุนซึ่งส่วนมากทำด้วยเหล็กหรือตะกั่ว เรียกว่า เครื่อง

กระสุนปืนจะถูกขับเคลื่อนออกจากลำกล้องด้วยแรงระเบิดของดินปืน

(2) นอกจากอาวุธปืนตามหลักที่กล่าวในข้อ (1) แล้ว ยังให้หมายความรวมตลอดถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิดหรือกำลังดันของแก๊สหรืออัดลม หรือเครื่องกลไกอย่างใด ซึ่งต้องอาศัยอำนาจพลังงานและส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธนั้น ๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญและได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง

(3) ส่วนของอาวุธปืนที่ให้อธิบายว่าเป็นอาวุธปืนนั้น ได้แก่ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาวุธปืนตามข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2491 ดังนี้

²² (ต่อ)

other missile, and any weapon of whatever description designed or adapted or which can be adapted for the discharge of any noxious liquid, gas or other thing, and includes an airgun, air pistol and any component parts of any such weapon, and any accessory to those weapons designed or adapted to diminish the noise or flash caused by firing the weapon.

- ก. ล่ากล้อง
- ข. เครื่องลูกเลื่อน หรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลูกเลื่อน
- ค. เครื่องลั่นไก หรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลั่นไก และ
- ง. เครื่องส่งกระสุน ชองกระสุน หรือส่วนประกอบสำคัญของสิ่ง

เหล่านี้²³

ดังนั้น คำว่า "อาวุธปืน" ตามความหมายของกฎหมายอาวุธปืน จึงหมายถึง อาวุธปืนโดยสภาพ ถึงแม้ว่าจะใช้การได้หรือไม่ก็ตาม และส่วนประกอบของอาวุธปืน ด้วย เช่น ฎีกาที่ 1022/2522 มีอาวุธปืนลูกซองพกสั้น และล่ากล้องปืนแก๊ปไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต แม้ปืนและล่ากล้องปืนดังกล่าวจะชำรุดใช้การไม่ได้ ก็เป็นความผิด ฎีกาที่ 1459/2523 อาวุธปืนไม่มีลูกโม่และแกนลูกโม่ ไม่สามารถใช้ยิงได้ก็เป็นอาวุธปืนโดยสภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(5)

จากการศึกษาคำนิยามคำว่า "อาวุธ" "ปืน" และ "อาวุธปืน ทำให้เกิดปัญหาเป็นข้อสงสัยอยู่ 3 ประการคือ

1. ส่วนประกอบของอาวุธปืน ถือว่าเป็น "อาวุธ" ตามคำนิยามในประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่
2. อาวุธปืนที่มีสภาพชำรุดใช้ประทุษร้ายแก่ร่างกายไม่ได้ หรืออาวุธปืนที่ไม่มีลูกกระสุนถือว่าเป็น "อาวุธ" ตามคำนิยามในประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่
3. คำว่า "อาวุธปืน" หรือ "ปืน" ในประมวลกฎหมายอาญากับคำว่า "อาวุธปืน" ในมาตรา 4(1) แห่ง พ.ร.บ.อาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 มีความหมายเหมือนกันหรือไม่

²³ ดู สมพร พรหมพิตาธร, ย่อหลักกฎหมายปืน, พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 1-3.

ปัญหาที่ 1 มีว่า ส่วนประกอบของอาวุธปืนตามข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491 ตามมาตรา 4(1) แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ให้ถือเป็น "อาวุธปืน" ด้วย จึงเป็นปัญหาว่าส่วนประกอบของอาวุธปืนดังกล่าวเป็น "อาวุธ" ตามมาตรา 1 (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญาด้วยหรือไม่ เราได้ศึกษามาแล้วในบทนิยามของคำว่า "อาวุธ" ที่ได้ยกตัวอย่างว่าสิ่งซึ่งเป็นอาวุธโดยสภาพ ได้แก่ ปืน ดาบ เป็นต้น คำว่า "ปืน" หมายถึงอาวุธสำหรับยิงให้ลูกออกจากลำกล้องด้วยกำลังดินระเบิดหรือแรงอัดด้วยลม "ปืน" คือเหล็กหลายชิ้นหรือหลายส่วนประกอบกันขึ้นใช้ยิงได้

เมื่อได้พิจารณาถึงคำว่า "อาวุธโดยสภาพ" แล้ว ลำกล้องปืนก็ดี เครื่องลูกเลื่อนก็ดี เครื่องลั่นไกก็ดี หรือเครื่องส่งกระสุนก็ดี โดยตัวของมันเองยังไม่มีสภาพของการเป็นอาวุธปืนและไม่สามารถทำให้เป็นอันตรายสาหัสแก่กายได้ จึงไม่ถือว่าเป็นอาวุธโดยสภาพตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่จะเป็นอาวุธโดยการใช่หรือโดยเจตนาที่จะใช้ประทุษร้ายร่างกายอย่างอาวุธ

ปัญหาที่ 2 มีว่า อาวุธปืนที่มีสภาพชำรุดใช้ประทุษร้ายไม่ได้ หรืออาวุธปืนที่ไม่มีลูกกระสุนถือว่าเป็น "อาวุธ" ตามคำนิยามในประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ ได้มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 1459/2523 อาวุธปืนไม่มีลูกโม่และแกนลูกโม่ไม่สามารถใช้ยิงได้ก็เป็นอาวุธปืนโดยสภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(5)

ดังนั้น เราจึงได้หลักว่า "อาวุธปืน" หรือ "ปืน" จะเป็น "อาวุธ" ตามคำนิยามในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(5)หรือไม่นั้น เราพิจารณาจากที่สภาพของวัตถุว่ามีองค์ประกอบเป็นตัวปืนหรือไม่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า อาวุธปืนหรือปืนนั้นจะใช้งานได้หรือไม่และไม่ต้องดูว่าปืนนั้นจะบรรจุกระสุนหรือไม่ หรือใช้ประทุษร้ายร่างกายสาหัสได้หรือไม่ เพราะโดยปรกติแล้วผู้เสียหายไม่อาจทราบได้ว่าอาวุธปืนที่ผู้กระทำความผิดใช้กระทำความผิดนั้นบรรจุกระสุนอยู่หรือไม่ เหตุที่ทำให้เกิดความกลัวก็เนื่องมาจากสภาพของอาวุธปืน ภาระการพิสูจน์ก็ไม่ต้องถึงขนาดว่าอาวุธปืน

นั้นบรรจุกะสุนอยู่หรือไม่ และใช้การได้หรือไม่ ขอเพียงแค่เป็นอาวุธปืนโดยสภาพ ก็ถือว่าเป็น "อาวุธ" ตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว

ปัญหาที่ 3 มีว่า คำว่า "อาวุธปืน" หรือ "ปืน" ที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา กับคำว่า "อาวุธปืน" ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน พ.ศ.2490 มีความหมายเหมือนกันหรือไม่

เราได้ศึกษามาแล้วว่า "อาวุธปืน" ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ.2490 มีความหมายกว้าง กล่าวคือหมายความรวมถึงส่วนของอาวุธปืนที่ระบุนไว้ใน กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 3 พ.ศ.2491 ข้อ 1 ด้วย ส่วนคำว่า "อาวุธปืน" และคำว่า "ปืน" ในประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัติเป็นคำนิยามไว้ มีเพียงคำว่า "อาวุธ" เท่านั้นในกรณีที่เป็นที่สงสัย เช่น นายแดงพกพาเอา ล้ากล้องปืนติดตัว ไปด้วยในขณะที่ทำการลักทรัพย์ ดังนี้ นายแดงมีความผิดฐานใดบ้าง มีแนวคำตอบคือ

นายแดงมีความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ.2490 ฐานมีอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่และพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว แต่ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ โดยมีหรือใช้อาวุธปืน พาอาวุธ ไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผย หรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร คงมีความผิดเฉพาะลักทรัพย์ธรรมดาเท่านั้น

ตามแนวคำตอบนี้ ถือว่า คำว่า "อาวุธปืน" ในประมวลกฎหมายอาญามีความหมายไม่เหมือนกับคำว่า "อาวุธปืน" ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เป็นการตีความกฎหมายอาญาโดยเคร่งครัดและไม่เป็นผลร้ายแก่จำเลย เพราะมาตรา 336 ทวิ เป็นบทหนักของมาตรา 334

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า คำว่า "อาวุธปืน" หรือ "ปืน" ที่ปรากฏในมาตราต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายอาญาจึงมีความหมายไม่เหมือนกับคำว่า "อาวุธปืน" ในมาตรา 4(1) แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ.2490

2.3 วัตถุประสงค์ของอาวุธปืน

ในสมัยดั้งเดิมที่ยังไม่มีอาวุธปืน มนุษย์แต่ละยุคแต่ละสมัยได้พัฒนาอาวุธใช้สำหรับล่าสัตว์ และใช้ทำร้ายศัตรูต่อสู้ โดยการใช้อหิน และโลหะที่มีความแหลมคม ทำเป็นอาวุธอาวุธที่ใช้ในระยะใกล้ประชิดตัว เช่น ดาบ หอก แหวน หลาว ง้าว ส่วนอาวุธที่ใช้ทำร้ายศัตรูต่อสู้ในระยะไกล ๆ เช่น ธนู เกาทัณฑ์ หน้าไม้ เป็นต้น เมื่อโลกได้พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ในเวลา ต่อมาได้มีการค้นพบสารเคมี คือ ถ่าน กำมะถัน และดินประสิว²⁴ ผสมกันตามสูตรนำมาบดอัดแน่นเข้าหากัน ใช้ทำเป็นลูกกระสุน เรียกว่า กระสุนดินดำ และได้มีการสร้างปืนใหญ่ โดยใช้ลูกกระสุนดินดำนี้ ต่อมาได้มีการสร้างปืนเล็กขึ้นเช่น ปืนคาบชูด ปืนคาบศิลา (FLINTLOCK WEAPONS) ปืนแก๊ปนกลีบ (PERCUSSION WEAPONS) เป็นต้น ในปัจจุบันยังมีปืนที่ชาวบ้านทำขึ้นเองเรียกว่า ปืนแก๊ป วิธีเตรียมยิง คือ กะจำนวนของดินดำให้เพียงพอกับวัตถุประสงค์ที่จะยิงโดยกรอกดินปืนลงปากล้ากลิ้งแล้วอัดกระทุ้งให้แน่นด้วยหมอนซึ่งอาจทำด้วยเศษผ้า หรือกากใยของพืชบางชนิด (เช่น ใยมะพร้าว) จากนั้นก็รอกเม็ดลูกปรายอันเป็นตัวกระสุนลงไป แล้วอัดซ้ำที่ปลงไปอีกทีหนึ่งด้วยผ้า หรือใยอีกครั้งหนึ่งกันไม่ให้เม็ดกระสุนไหลออกมาและเพื่อให้เกิดความแน่นในล้ากลิ้งการจุดชนวนยังเป็นระบบของการจุดแก๊ป ตัวปืนจะประกอบด้วยส่วนสำคัญสามประการ คือ ชูดลั่นไก พานท้าย และล้ากลิ้ง การพัฒนาในปัจจุบันให้ล้ากลิ้งปืนมีเกลียวเพื่อให้การยิงมีความแม่นยำขึ้น ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นปืนพกสั้นแบบต่าง ๆ ใช้สำหรับพกพาติดตัวไปในที่ต่าง ๆ ได้โดยสะดวกขึ้น

---

²⁴ ฉัตรชัย สุวรรณภูมิ, นิติเวชวิเคราะห์"บาดแผลจากกระสุนปืน", เอกสารส่งเสริมวิชาการตำรวจ, ปีที่ 28 ฉบับที่ 310 (กรกฎาคม 2535), หน้า 62.

การประดิษฐ์คิดค้นและพัฒนาสร้างอาวุธปืนมีวัตถุประสงค์หลักคือ ใช้เป็นเครื่องประหารเท่านั้น ต่อมากฎหมายอนุญาตให้บุคคลมีและใช้อาวุธปืนได้ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ²⁵

1. ใช้ในการป้องกันตัว
2. ใช้ในการกีฬา
3. ใช้ในการยิงสัตว์

ในขณะเดียวกันก็มีอาวุธปืนบางประเภทที่กฎหมายไม่อนุญาตให้บุคคลมีและใช้โดยส่วนตัวได้ เช่น อาวุธปืนที่ใช้ในราชการสงคราม อาวุธปืนที่มีอำนาจร้ายแรง ปืนเก็บเสียง เป็นต้น

ในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าทุกประเทศทั่วโลก ในด้านการทหารมีอาวุธปืนไว้ใช้ในการป้องกันประเทศ อาชญากรใช้อาวุธปืนประทุษร้ายต่อร่างกายชีวิตของผู้อื่น หรือใช้เป็นอาวุธประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ตำรวจใช้อาวุธปืนเพื่อปราบปรามโจรผู้ร้ายและป้องกันตัวขณะปฏิบัติการตามหน้าที่ นักกีฬายิงปืนใช้อาวุธปืนทำการแข่งขันกีฬา

แต่อย่างไรก็ดี อาวุธปืนแทบทุกชนิดล้วนแต่เป็นอาวุธที่เป็นอันตรายร้ายแรงทั้งสิ้น สามารถใช้ทำอันตรายต่อร่างกายถึงบาดเจ็บสาหัสและถึงตายได้ เพราะวัตถุประสงค์หลักของการสร้างสำหรับใช้เป็นเครื่องประหารนั่นเอง ในทุกประเทศจึงต้องบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมอาวุธปืนอย่างเข้มงวด

2.4 ประเภทของอาวุธปืน

ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 สามารถแบ่งประเภทของอาวุธปืนได้ดังนี้คือ

²⁵ พระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 มาตรา 9

1. อาวุธปืนที่จดทะเบียนต่อนายทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย (มาตรา 7) สำหรับในต่างจังหวัดต้องจดทะเบียนต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานครต้องจดทะเบียนต่อแผนกออาวุธปืน กองทะเบียนกรมตำรวจที่ตนเองมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร (มาตรา 22)
2. อาวุธปืนที่ไม่ได้จดทะเบียนต่อนายทะเบียนท้องที่ ตามภาษาชาวบ้าน เรียกว่า ปืนเถื่อน (ฝ่าฝืนมาตรา 7)
3. อาวุธปืนที่นายทะเบียนไม่สามารถรับจดทะเบียนออกใบอนุญาตให้ได้ เช่น อาวุธปืนสงคราม หรืออาวุธปืนอื่น ๆ ที่กฎหมายระบุห้ามมิให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน เป็นต้น (มาตรา 55 ประเภทอาวุธ ชนิด และขนาดของอาวุธปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้)
4. อาวุธปืนที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 หมายถึง อาวุธปืนที่ใช้ในราชการ ทหาร ตำรวจ รัฐวิสาหกิจ หน่วยราชการที่มีหรือใช้เพื่อป้องกันประเทศ หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน อาวุธปืนประจำเรือเดินทะเล รถไฟ และอากาศยานตามปกติ เป็นต้น (มาตรา 5)

2.5 ความร้ายแรงของอาวุธปืน

อาวุธปืน (Firearms, Gun) มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อใช้เป็นเครื่องประหารอาวุธปืนในสมัยโบราณมีคุณภาพไม่ร้ายแรงเท่ากับอาวุธปืนในสมัยนี้ เพราะเหตุว่าอาวุธปืนในสมัยโบราณล่ากล้องปืนไม่มีเกลียว ทำให้การยิงไม่มีความแม่นยำ ลูกกระสุนใช้ดินปืนที่ไม่มีประสิทธิภาพ มีแรงขับเคลื่อนต่ำ ระบบกลไกและความแข็งแรงของปืนไม่ดีพอส่วนอาวุธปืนในสมัยใหม่ได้พัฒนาให้มีขีดความสามารถสูง สามารถพัฒนาเป็นปืนระบบต่าง ๆ ซึ่งลูกกระสุนได้ครั้งละหลาย ๆ นัดภายใน 1 วินาที ระยะการยิงหวังผลไกลกว่าเดิมมีอุปกรณ์ที่ช่วยทำให้เกิดความแม่นยำมากขึ้น เช่น กล้องส่องเล็งเป้าใช้แสงเลเซอร์ใช้ดาวเทียมนำเป้า และใช้เทคโนโลยีทันสมัยเข้าช่วย เป็นต้น การพัฒนาลูกกระสุนปืนหลายแบบในอาวุธปืนขนาดเดียวกันทำให้การ

ทำลายล้างชีวิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น หวังผลได้มากขึ้น

อาวุธปืน (Arms, Firearms, Guns) ในตำรากฎหมายต่างประเทศถือ
ว่าเป็นอาวุธร้ายแรงโดยสภาพ (deadly weapon per se)

Firearm หมายถึง เครื่องมือซึ่งใช้ในการยิง, กระสุนหรือปลอก
กระสุนซึ่งทำงานโดยกำลังของดินปืนที่ระเบิดตัวอยู่ภายใน อาวุธที่ทำงานโดยใช้
กำลังของดินปืนนี้รวมความถึงปืนทุกประเภท ทั้งกระสุน, ปลอกและดินปืนด้วย²⁶

Deadly weapon per se หมายถึง อาวุธใด ๆ ที่ตามปกติ
แล้วตัวของมันเองทำให้ผู้อื่นถึงตายได้ เช่น อาวุธปืน²⁷

Gun หมายถึง อาวุธปืนที่พกพาได้ เช่น ปืนยาว ปืนพก ปืนลูกม่
ปืนสั้น คาร์บิน²⁸

---

²⁶The publisher's editorial staff, fifth edition,
Black's Law dictionary, p.570.

"Firearm." an instrument used in the propulsion of
shot, shell, or bullets by the action of gunpowder exploded
within it. A weapon which acts by force of gunpowder. This word
comprises all sorts of guns, fowlingnade shells, fuse, and
powder may be considered "firearm" even though disassembled.

²⁷Ibid., p.359.

"deadly weapon per se" A weapon which of itself is
deadly or one which would ordinarily result in death by
its uses ; e.g. gun.

²⁸Ibid., p.637.

"gun" portable firearm such as a rifle, pistol, rev-
olver, shot gun, carbine, etc.

สำหรับประเทศไทย คดีที่ใช้อาวุธปืนทำร้าย ศาลฎีกามักพิจารณาวินิจฉัย คดีเป็นแนวทางเดียวกันว่า อาวุธปืนเป็นอาวุธร้ายแรง มีผลต่อข้อกล่าวหาว่าจำเลย มีเจตนาฆ่า มากกว่าเจตนาทำร้าย ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานปัญหาข้อเท็จจริงในทางที่ เป็นโทษแก่จำเลย เพราะประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่มีความผิดฐานทำร้าย ร่างกายโดยใช้อาวุธปืน ทำให้ศาลต้องใช้หลัก "กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา" วินิจ- ฉัย เมื่ออาวุธปืนถูกสันนิษฐานว่าเป็นอาวุธที่ทำอันตรายให้ถึงตายได้ เพราะฉะนั้น การวินิจฉัยคดีของศาลจึงวินิจฉัยว่าจำเลยมีเจตนาฆ่ามากกว่าเจตนาทำร้าย

ศาลฎีกาของไทย มีแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับอาวุธที่ใช้ ถ้าเป็น"อาวุธปืน" ให้ถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าเสมอ²⁰ เพราะว่าศาลใช้หลัก "กรรมเป็นเครื่องชี้ เจตนา" วินิจฉัยเจตนาและความผิด ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เช่น ตัวอย่างคำพิพากษา ศาลฎีกาดังต่อไปนี้

ฎีกาที่ 65/2461 ก่อเหตุฆ่าแลขว้างปาเขาก่อน ครั้นเขาปาดอบบ้างกลับ ฉวยปืนยิงเขา หากกระสุนปืนถูกที่ไม่สำคัญ จึงเป็นแต่เพียงบาดเจ็บไม่ถึงตาย ดังนี้ วินิจฉัยว่ามีผิดฐานพยายามฆ่าโดยสัญเจตนา ฯ ในชั้นพิจารณาของศาลอุทธรณ์มีข้อความตอนหนึ่งว่า". . .จำเลยใช้อาวุธปืนอันเป็นเครื่องประหารอย่างร้ายแรงถึง นายเครื่องนั้น ต้องฟังว่าจำเลยมีสัญเจตนาจะฆ่านายเครื่องให้ถึงตาย. . ."

ฎีกาที่ 330/2490 ปืนเป็นเครื่องประหารถึงตายได้ ดังนั้นการ ใช้ปืนยิงคนนั้น ตามธรรมดาต้องสันนิษฐานว่า มีเจตนาฆ่า

ฎีกาที่ 233/2498 ใช้ปืนยิงผู้ตายใกล้ ๆ สองนัดซ้อน มีบาดแผล 10 แห่ง พฤติการณ์วินิจฉัยได้ถนัดว่า มีเจตนาฆ่า

ฎีกาที่ 1344/2498 ต่างใช้ปืนแก๊ปยิงกันฝ่ายละนัด โดยสมัครใจวิวาทกัน กระสุนถูกฝ่ายเดียวในที่ที่ไม่สำคัญ จึงเพียงแต่บาดเจ็บ หากถูกที่สำคัญทำให้ตายได้ ทั้งสองฝ่ายผิดฐานพยายามฆ่า

²⁰ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2536, หน้า 108. (ฎีกาที่ 1439/2510 หน้า 1856)

ฎีกาที่ 605/2500 ใช้ป็นอิงระหว่างวิวาท 2 นัด กระสุนนัดหนึ่งถูกคู่วิวาท ที่น้องทะเล เป็นความผิดฐานพยายามฆ่า

ฎีกาที่ 347/2500 ใช้ป็นอิงเขามีผลรอยกระสุนปืนที่ชนกวางครึ่งเซ็นติเมตร ยาวครึ่งเซ็นติเมตร ผลนี้มีเพียงผลเดียวหรือมี 9 ผลยังเป็นปัญหา สรุปแต่เพียงว่าผลเล็กน้อย ส่วนปืน ในการพิจารณาทราบไม่ได้ถือว่าเป็นปืนชนิดร้ายแรง หรือสักแต่ว่าเป็นปืน ดังนี้ ต้องวินิจฉัยว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า

ฎีกาที่ 817/2510 ใช้ป็นซึ่งป็นอาวุธร้ายแรงทำร้าย และการทำร้ายก็อยู่ในลักษณะที่อาจจะทำให้ผู้เสียหายถึงตายได้ กล่าวคือ ปรากฏว่ากระสุนปืนมีอำนาจรุนแรงถึงกับทำให้กระดูกแขนของผู้เสียหายหัก ถ้ากระสุนปืนถูกหน้าอกและทะลุเข้าไปถูกอวัยวะสำคัญภายใน ผู้เสียหายก็น่าจะถึงแก่ความตาย จำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่า ไม่ใช่เพียงฐานทำร้ายร่างกายสาหัสเท่านั้น

ฎีกาที่ 107/2510 ใช้ป็นอิงผู้เสียหายในระยะเพียงวาเดียว บาดแผลเป็นวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซ็นติเมตร บริเวณรอบ ๆ แผลเป็นรอยบวม บาดแผลไม่ลึก เนื่องจากติดกับกระดูกหน้าแข้ง และที่หน้าแข้งตรงกับแผลได้บวมเข้าไปเพียงเล็กน้อยบาดแผลนี้รักษาอยู่ 4 วันก็กลับบ้านได้ แสดงว่าบาดแผลมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งเห็นว่าปืนที่จำเลยใช้ยิงมีกำลังน้อยมาก ความผิดของจำเลยต้องปรับด้วยมาตรา 81 โดยถือว่าจำเลยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แต่ไม่สามารถบรรลุผลอย่างแน่แท้ เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำผิด จำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่าตามมาตรา 288 ประกอบด้วยมาตรา 81

นอกจากนี้แล้ว ยังมีคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดฐาน "พยายามฆ่า" เช่น

ฎีกาที่ 161/2460 ใช้ป็นอิงคน แต่เขารู้ตัวหลบไปเสียก่อน

ฎีกาที่ 556/2502 จ้องปืนไปทางผู้ที่ตนจะยิง นิ้วสอดที่ไกแต่ถูกปล้ำแย่งปืนไป

ฎีกาที่ 124/2471 จะยิงคน มีคนปิดปากกระบอกปืน ๆ ลั่นไม่ถูกใคร

ฎีกาที่ 147/2504 จ้องปืนไปทางผู้ที่ตนจะยิง แต่ถูกขัดขวางเสียก่อน

ดังนั้น จึงชี้ให้เห็นว่า "อาวุธปืน" นอกจากโดยสภาพจะเป็นอาวุธที่ร้ายแรงแล้วในทางกฎหมายถือว่า "อาวุธปืน" เป็นอาวุธที่ร้ายแรงใช้ทำอันตรายแก่ร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บสาหัสและถึงตายได้ การใช้อาวุธปืนกระทำต่อร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บมีผลต่อข้อกล่าวหาหรือฐานความผิด เพราะแนวคำพิพากษาของศาลฎีกามองว่าผู้กระทำความผิด "เจตนาฆ่า" มากกว่า "เจตนาทำร้าย" นอกจากนี้แล้ว ในแนวคำพิพากษาศาลฎีกามีแนวโน้มวินิจฉัยคดีไปในทางที่เป็นโทษแก่จำเลย เนื่องจาก "การใช้อาวุธปืนทำร้าย" เป็นเครื่องชี้เจตนาของจำเลย มากกว่า "ผลของการกระทำ" เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 330/2490, 347/2500, 1344/2498, 347/2500, 817/2510, 107/2510 เป็นต้น

2.6 อาวุธปืนเป็นอาวุธที่ใช้ทำอันตรายถึงตายได้ (Deadly weapons)

Deadly weapons หมายถึง อาวุธปืน หรืออาวุธใด ๆ เครื่องมือ วัตถุ หรือมวลสารใด ๆ ซึ่งเราดูจากลักษณะที่ใช้หรือถูกใช้โดยเจตนา ซึ่งรู้ได้ว่าสามารถทำให้ตายได้หรือทำให้บาดเจ็บสาหัสได้ แม้ว่าอาวุธนั้นจะใช้ได้หรือไม่ก็ตาม อาวุธเช่นนั้นถูกสร้าง หรือออกแบบมาเพื่อการทำร้ายหรือป้องกันตัว หรือใช้ทำลายชีวิตหรือทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ ซึ่งบุคคลผู้ใช้ได้เล็งเห็น หรือคำนวณแล้วว่าทำให้ผู้อื่นตายหรือได้รับบาดเจ็บสาหัสได้³⁰

³⁰Black's Law dictionary, p.359.

Deadly weapon. Any firearm, or other weapon, device, instrument, material or substance, whether animate or inanimate, which in the manner it is used or is intended to be used is known to be capable of producing death or serious bodily injury.

"อาวุธปืน" (guns) เมื่อเปรียบเทียบกับอาวุธประเภทอื่น เช่น มีด หอก ดาบ แล้วจะเห็นว่าโดยสภาพของอาวุธที่ใช้เป็นเครื่องประหาร อาวุธปืนก่อให้เกิดความตายมากกว่าอาวุธชนิดอื่น

ในสหรัฐอเมริกา พบว่าคดีฆ่าคนตายโดยใช้อาวุธปืน มีมากกว่าอาวุธมีด (the increase in death rates attributable to gun use rather than knife)³¹

คดีทำร้ายร่างกายร้ายแรง (serious assault) ผู้ถูกทำร้ายถึงแก่ความตายพบว่า "ชนิดของอาวุธที่ใช้ทำร้าย" มีส่วนสำคัญในการวินิจฉัยปัญหาในเรื่อง เจตนา³²

---

³⁰ (ต่อ)

Such weapons or instruments as are made and designed for offensive or defensive purposes, or for the destruction of life or the infliction of injury. One which from the manner used, is calculated or likely to produce death or serious bodily injury.

³¹ Franklin E. Zimring, American Violence & Public Policy, "Violence and Firearms Policy", copyright, 1985 by Yale University, pp.138-139.

³² Ibid., p.139

"the likelihood of death from a serious assault is determined, inter alia, by the assailant's intent and lethality of the weapon used. The type of weapon is especially important when the intent is ambiguous".

2.7 แนวความคิดในการกำหนดโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุฉกรรจ์

เหตุฉกรรจ์ หมายถึง เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น³³
ศาสตราจารย์ สัญชัย สัจจวานิช ได้แบ่งเหตุฉกรรจ์ออกเป็น 4 ลักษณะ

คือ³⁴

1. เหตุฉกรรจ์ที่คำนึงถึงบุคคลที่ถูกประทุษร้าย
2. เหตุฉกรรจ์ที่คำนึงถึงลักษณะพิเศษของเจตนา
3. เหตุฉกรรจ์ที่คำนึงถึงความร้ายแรงของลักษณะวิธีของการกระทำ
4. เหตุฉกรรจ์ที่คำนึงถึงเจตนาพิเศษ

อาจารย์ คณิต ณ นคร แบ่งเหตุฉกรรจ์เป็น 2 ประเภท คือ³⁵

1. เหตุฉกรรจ์ที่เป็นจุดมุ่งหมายของอาชญากรรม
2. เหตุฉกรรจ์ที่เกี่ยวกับลักษณะของการกระทำ

เหตุฉกรรจ์เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นนั้นอาจขึ้นอยู่กับ

1. ลักษณะของบุคคลที่ถูกประทุษร้าย
2. ความร้ายแรงของลักษณะของการกระทำหรือผลของการกระทำ
3. จิตใจของผู้กระทำผิด

³³ นรินทร์ ไทรฝึก, การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุฉกรรจ์ในคดีอาญา, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529, หน้า 31. อ้างถึง, วิจิตร ลุฑิตานนท์, กฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 25.

³⁴ สัญชัย สัจจวานิช, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด (กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, 2517), หน้า 13-14.

³⁵ คณิต ณ นคร, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิด (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 14-16.

เบคคาเรีย ผู้นำสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก กล่าวไว้ว่ากฎหมายที่จะ
 ให้นำมาใช้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดนั้นจะต้องรุนแรงขึ้นตามขีดที่การนั้นได้ขัด
 ต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม หลักนี้เป็นหลักที่มาของการที่ผู้กระทำผิดต้องรับ
 โทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุจรรยา³⁶

2.8 การมีหรือใช้อาวุธปืนประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่เป็นเหตุจรรยา

ในประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดให้ "อาวุธปืน" เป็นเหตุจรรยาของความผิด
 ได้บัญญัติคำว่า "มีหรือใช้อาวุธปืน" เราจึงต้องศึกษาความหมายของคำว่า "มีหรือใช้
 อาวุธปืน" ว่ามีความหมายอย่างไร

ความหมายของคำว่า "มีอาวุธปืน" และคำว่า "ใช้อาวุธปืน"

คำว่า "มี" ในประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัติคำนิยามไว้ มีแต่ในพระ
 ราชบัญญัติอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4(6) ได้ให้คำนิยามคำว่า "มี" ไว้ว่า
 "หมายความว่า มีกรรมสิทธิ์ หรือมีไว้ในครอบครอง แต่ไม่หมายความถึงการที่อาวุธ
 ปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ที่มีไว้โดยชอบด้วยกฎหมายและตกอยู่ในความครอบ
 ครองของบุคคลอื่นซึ่งไม่ต้องห้ามตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัตินี้เท่าที่จำเป็น
 เพื่อรักษาสິงที่ว่ามีให้สูญหาย"

โดยลักษณะนี้ จึงเห็นได้ว่าผู้ที่จะมีความผิดฐานมีอาวุธปืนนั้น มีอยู่ 2 กรณีคือ

1. ผู้มีกรรมสิทธิ์
2. ผู้มีไว้ในครอบครอง

³⁶ดู นรินทร์ ไทรพิง, การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับ
 เหตุจรรยาในคดีอาญา, หน้า 100. อ้างถึง, วิจิตร ลulitanนท์, กฎหมายอาญา
 ภาค 1, หน้า 25.

ซึ่งทั้งสองกรณีนี้ แยกต่างหากจากกันเป็นเอกเทศ และเป็นความผิดในตัว
ของมันเองโดยเฉพาะ กล่าวคือ

สำหรับผู้มีกรรมสิทธิ์นั้น แม้จะไม่มีวัตถุอันได้แก่อาวุธปืนไว้ในตัวเลย แต่เมื่อ
ได้ความว่าผู้นั้นเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในอาวุธปืน หากผู้มีกรรมสิทธิ์นั้นไม่ได้รับใบอนุญาต
จากนายทะเบียนท้องที่แล้ว จะต้องมีความผิดฐานมีอาวุธปืนด้วย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้มี
กรรมสิทธิ์ในอาวุธปืน แล้วไปอยู่ในความครอบครองของผู้อื่นนั้น พ้นความรับผิด³⁷

สำหรับผู้มีไว้ในครอบครอง คำว่าครอบครอง ตามพระราชบัญญัติอาวุธ
ปืน พ.ศ. 2490 หาได้บัญญัติให้มีความหมายเป็นพิเศษแต่อย่างใดไม่ ต้องถือว่ามี
ความหมายตามกฎหมายทั่วไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367
คือ จะต้องได้มีการยึดถือ และ เพื่อดูแล ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยคำว่า "เจตนา
เป็นเจ้าของ" เพียงแต่เจตนาจะยึดถือเพื่อดูแลก็พอแล้ว³⁸ ดังตัวอย่างคำพิพากษา
ศาลฎีกาต่อไปนี้

ฎีกาที่ 1578/2495 ใช้ให้คนไปหยิบอาวุธปืน และกระสุนปืนมาจากบ้าน
ให้นำมาส่งให้แก่ตน ณ ที่แห่งหนึ่งอยู่ห่างกันประมาณ 10 เส้น เพื่อมอบคืนให้แก่เจ้า
ของซึ่งมีไว้ในครอบครองด้วยกฎหมาย เช่นนี้ยังถือไม่ได้ว่า คนที่ไปหยิบอาวุธปืนและกระ-
สุนได้มีอาวุธปืนและกระสุนปืนไว้ในความครอบครอง จึงยังไม่มีผิดฐานมีอาวุธปืน
และเครื่องกระสุนปืนโดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯลฯ

ฎีกาที่ 711/2509 คำว่า "มีอาวุธปืน" ตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติ
อาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4(6) หมายความว่า มีกรรมสิทธิ์ หรือมีไว้ในครอบครอง
คำว่า "ครอบครอง" หาได้บัญญัติให้มีความหมายเป็นพิเศษอย่างใดไม่ ต้องถือว่ามี
ความหมายตามกฎหมายทั่วไป การถือปืนอยู่ชั่วขณะแล้วต้องส่งคืน เป็นการยึดถือปืน

³⁷ จิตติ เจริญจำ, ฎีกาวิเคราะห์ "ปืนผิดมือ", วารสารอัยการ ปีที่ 6
ฉบับที่ 62 (กุมภาพันธ์ 2526), หน้า 56.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

แต่มิได้มีเจตนายึดถือเพื่อตน หากเป็นการครอบครองไม่ กรณีที่ร้านค้าป็นผู้เป็นเจ้าของของป็นได้มอบป็นมาให้ลูกค้าแล้วต้องส่งคืน แม้จะวางป็นไว้ในร้านป็นชั่วคราวระยะเวลา ก็ทำให้ผู้ถือป็นมาเป็นผู้ครอบครองป็นนั้นไม่ การที่ป็นมาตกอยู่ในร้านจำเลย เพราะเหตุนี้ ไม่ถือว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครอง

ฎีกาที่ 1155/2515 จำเลยที่ 2 มอบอาวุธป็นที่ได้รับอนุญาตให้มีและใช้ ได้ถูกต้องตามกฎหมายให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นบุตรถือขณะกำลังขับรถกลับบ้านมาด้วยกัน ดังนี้ จำเลยที่ 1 ไม่มีความผิดฐานมีอาวุธป็นไว้ในความครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต

ฎีกาที่ 1617/2525 การที่จำเลยมีอาวุธป็นของผู้อื่นไว้ โดยที่เจ้าของอาวุธ ป็นไม่ได้ควบคุมอยู่โดยใกล้ชิดขณะจับได้นั้น จำเลยได้นำไปในที่สาธารณะนอกสถานที่ ให้รักษาทรัพย์สิน เมื่อจำเลยมิได้รับอนุญาตจำเลยต้องมีความผิดฐานมีอาวุธป็นโดย มิได้รับอนุญาต

เกี่ยวกับเรื่อง "การครอบครองอาวุธป็น" มีผู้มีความเห็นแย้ง คำพิพากษา ฎีกาที่ 1155/2515 คือ

คำว่า "ความครอบครอง" นั้น น่าสงสัยอยู่ว่าหมายถึงอะไร จะต้องหมาย ความถึงกับว่าต้องมีความหมายอย่างเดียวกับทางแพ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา 1367 คือ ต้องมีเจตนาจะยึดถือเพื่อตนที่เดียวหรืออย่างไร หรือเพียงแต่อยู่ในมือ (Hand ling) หรือพร้อมที่จะใช้ป็นนั้นได้ทันทีก็พอแล้ว เมื่อไม่มีวิเคราะห์ศัพท์ต่อไปอีกว่า อย่างไรเรียกว่า "ครอบครอง" ก็ต้องดูตามความหมายธรรมดาของภาษาไทยหรือ พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถานจึงจะถูก (คำพิพากษาฎีกาที่ 79/2509) และต้องตีความ โดยเคร่งครัดเพราะเป็นกฎหมายอาญาตีความโดยเคร่งครัดก็คือตีความตามตัวอักษร ขยายความไม่ได้จะไปเอาความหมายของ "ครอบครอง" ตามกฎหมายแพ่งมาใช้ใน กฎหมายอาญาในเรื่องนี้ย่อมเป็นการไม่ถูกต้อง เพราะกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา ออกมาโดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน กฎหมายอาญาออกมาโดยมุ่งถึงความสงบเรียบร้อย ของประชาชนเป็นสำคัญ เฉพาะอย่างยิ่งอาวุธป็นซึ่งเป็นอาวุธมีอันตรายร้ายแรงเป็น ภัยต่อสังคมและประชาชน ผู้จะครอบครองได้หรือแต่ต้องได้จึงต้องมีคุณสมบัติพิเศษ คำว่า "มี" หรือ "ครอบครอง" ตาม พ.ร.บ.อาวุธป็น ฯ จึงมุ่งถึงผู้มีป็นอยู่ในมือ

(Handling) หรือผู้ที่สามารถใช้ปืนนั้นได้ทันทีมากกว่า เพราะถ้าถือตามคำนิพากษาฎีกา เรื่องนี้เป็นหลักแล้วการผิดก็จะเป็นว่า บรรดามือปืนหรืออันธพาลทั้งหลาย จะไม่มีความผิดเลย หากทำหน้าที่องค์กรเจ้าหน้าที่ของตำรวจโดยใช้ปืนของเจ้านายที่ได้รับอนุญาตแล้วเป็นปืนประจำมือ พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ นี้เห็นได้ในตัวเอง (Per Se) ว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งมุ่งถึงผลร้ายที่เกิดขึ้นกับสังคมยิ่งกว่าเจตนาของผู้กระทำ รัฐจะลงโทษทันทีที่มีผู้ก่อขึ้น โดยไม่คำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำว่ามี หรือไม่ ความผิดชนิดนี้เรียกว่า Technical offence บางตำราเรียก Offence of strict responsibility หรือ Offence of absolute responsibility หรือความผิดเด็ดขาด³⁰

ความเห็นของผู้วิจัยเกี่ยวกับเรื่อง "การครอบครองอาวุธปืน"

ผู้วิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่อง "การครอบครอง" ตามความหมายของคำว่า "มี" ใน พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ พ.ศ.2490 คล้อยตามแนวคำนิพากษาของศาลฎีกา ที่ว่าการครอบครองอาวุธปืนต้องพิจารณาหลักว่า 1. มีการยึดถือ และ 2. เพื่อตน หรือไม่ เมื่อพิจารณาได้ว่าผู้ครอบครองอาวุธปืนไม่ได้มีการยึดถือเพื่อตนแล้ว ก็ไม่เป็นการครอบครอง โดยเหตุผลดังนี้คือ

พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ ถือเป็นกฎหมายอาญาด้วยเพราะมีโทษทางอาญา เป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคม รัฐเป็นผู้เสียหาย การตีความกฎหมายต้องตีความโดยเคร่งครัด การตีความโดยเคร่งครัดนั้น มีความหมายเฉพาะความเคร่งครัดในด้านที่เป็นคุณแก่จำเลย และมีโทษในทางที่จะเป็นโทษแก่จำเลย⁴⁰ และ

³⁰ ยี่งศักดิ์ กฤษณจินดา, "มีอาวุธปืนโดยมิได้รับอนุญาต", คุลาน ปีที่ 20 เล่ม 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2516), หน้า 5 - 6.

⁴⁰ ชานินทร์ กรัยวิเชียร และวิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 407.

จะตีความขยาย ความให้มีผลเป็นการลงโทษบุคคลไม่ได้ ในกรณีเป็นที่สงสัย ศาลต้องตีความให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา⁴¹ คำนิยามคำว่า "การครอบครอง" ไม่ได้บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.อาวุธปืน ฯ การตีความจึงต้องอาศัยหลักกฎหมายทั่วไปในทางที่เป็นคุณแก่จำเลย

ส่วนการตีความคำว่า "มีอาวุธปืน" ตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้วิจัยเห็นว่าประมวลกฎหมายอาญามีได้ประสงค์ให้ลงโทษในลักษณะความผิดฐาน "มีอาวุธปืน" โดยเฉพาะ เพราะได้บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.อาวุธปืน ฯ แล้ว ดังนั้นลักษณะของการ "มีอาวุธปืน" ตามประมวลกฎหมายอาญาจึงมีลักษณะแตกต่างจากการ "มีอาวุธปืน" ใน พ.ร.บ.อาวุธปืน ฯ การตีความคำว่า "มีอาวุธปืน" จึงต้องตีความตามความหมายอย่างธรรมดา กล่าวคือการตีความไม่ต้องคำนึงถึง "การยึดถือและเพื่อตน" เพียงแต่พิจารณาว่ามีปืนอยู่ในมือ (Handling) หรือผู้ที่สามารถใช้ปืนนั้นได้ทันทีก็เพียงพอแล้ว "การมีอาวุธปืน"ตามประมวลกฎหมายอาญาถือเป็นเพียงการเพิ่มโทษให้หนักขึ้นในลักษณะเหตุจรรยาของความผิดเท่านั้น มิได้ถือเป็นส่วนประกอบของความผิด การกระทำนั้น ๆ ยังถือว่าเป็นความผิดอยู่

ประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัติถึงความหมายของคำว่า "มีอาวุธปืน" ไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น เกี่ยวกับเรื่องการครอบครองอาวุธปืน เมื่อกฎหมายทั้งสองฉบับ (กฎหมายอาญาและพ.ร.บ.อาวุธปืน ฯ)ให้ความหมายแตกต่างกัน จึงสมควรให้มีการบัญญัติคำนิยามไว้ มิฉะนั้นการอุดช่องว่างก็ต้องอาศัยกฎหมายใกล้เคียงเป็นหลักทั่วไปเสมอ ซึ่งไม่ต้องตามหลักของกฎหมายอาญาที่ว่า "กฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด"

"การมีอาวุธปืนอยู่ในมือ" (Handling) ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย โดยมีอาวุธปืน (ฐานความผิดที่ผู้เขียนเสนอไว้ในวิทยานิพนธ์นี้) ผู้กระทำเพียงรู้ว่า

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 406. และ 'ย.ส.' (ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย) หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 816-817/2493, หน้า 836.

มีอาวุธปืนอยู่ในมือทำให้มีโอกาสหยิบมาใช้ได้ การกระทำก็เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีอาวุธปืนแล้ว เว้นแต่ จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายอนุญาตให้ทำได้ ดังนั้น ถึงแม้ว่าผู้ที่มีอาวุธปืนถูกต้องตามกฎหมาย ตามพ.ร.บ.อาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 ก็ตาม อาจมีความผิดในฐานนี้ได้ถ้าหากเขา "มีอาวุธปืน" นั้นโดยเจตนาเพื่อทำร้ายร่างกาย หรือ "มีอาวุธปืน" ขณะทำร้ายร่างกายผู้อื่น

คำว่า "ใช้อาวุธปืน" ประมวลกฎหมายอาญาและพ.ร.บ.อาวุธปืน ฯ มิได้บัญญัติให้คำนิยามไว้ จึงต้องตีความหมาย* ตามธรรมดาของการใช้ ความหมายคำว่า "ใช้" ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หน้า 276 หมายถึง บังคับให้ทำ เช่น ใช้งาน เป็นต้น การใช้อาวุธปืน คือ การบังคับอาวุธปืนให้ทำงานดังที่ผู้กระทำประสงค์นั่นเอง เช่น ใช้อาวุธปืนชู้ ใช้อาวุธปืนเล็ง ใช้อาวุธปืนจ้อง ใช้อาวุธปืนจี้ ใช้อาวุธปืนยิง เป็นต้น

การตีความคำว่า "มีอาวุธปืน" หรือ "ใช้อาวุธปืน" กับการลำดับความผิด

การตีความหมายของคำว่า "มีอาวุธปืน" กับคำว่า "ใช้อาวุธปืน" ประกอบความผิดในกฎหมายอาญา มีผลต่อการลำดับความผิดและมีผลต่อการกำหนดโทษหนักเบาตามลักษณะของความรุนแรงต่อการ "มีหรือใช้อาวุธปืน" เราอาจวิเคราะห์ถึงการตีความ ความหมายของคำดังกล่าวได้ดังนี้ คือ

* การตีความกฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด หมายความว่า

ก. จะนำบทกฎหมายใกล้เคียง (Analogy) มาใช้ให้เป็นผลร้ายมิได้

ข. จะนำ "จารีตประเพณี" มาใช้ให้เป็นผลร้ายมิได้

ค. จะนำ "หลักกฎหมายทั่วไป" มาใช้ให้เป็นผลร้ายมิได้

โปรดดู เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า

1. "มีอาวุธปืน" หมายถึง การมีอาวุธปืนอยู่ในมือ หรือการพกพาอาวุธปืนนั้น ซึ่งอยู่ในลักษณะที่สามารถหยิบฉวยใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าบุคคลนั้นจะมีเจตนาขัดถือเพื่อตนหรือไม่ก็ตาม บุคคลผู้มีอาวุธปืนอยู่ในครอบครองตามกฎหมายอาวุธปืน ถ้าได้มีอาวุธปืนนั้นเพื่อทำร้ายผู้อื่นก็ถือว่ามีความผิดฐานทำร้ายร่างกายด้วยเว้นแต่ มีไว้เพื่อป้องกันตัวหรือทรัพย์สินตามกฎหมาย

การมีอาวุธปืนตามลักษณะนี้ โดยคำนึงถึงความเป็นอันตรายร้ายแรงของอาวุธปืนที่บุคคลอาจหยิบฉวยขึ้นมาใช้กระทำความผิดต่อร่างกายได้ ถือว่าเป็นระดับความผิดเบื้องต้นของความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีหรือใช้อาวุธปืน

2. "ใช้อาวุธปืน" หมายถึง การนำอาวุธปืนมาใช้โดยลักษณะใดลักษณะหนึ่งของการใช้อาวุธปืน อันอาจเกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น

การใช้อาวุธปืนอาจเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ ดังนี้คือ

ก. การนำอาวุธปืนมาใช้แต่ยังไม่ได้ยิง เช่น ใช้อาวุธปืนชู้ ใช้อาวุธปืนเล็ง ใช้อาวุธปืนจ้อง ใช้อาวุธปืนจี้ เป็นต้น

เช่น ฎีกาที่ 3916/2534 จำเลยใช้อาวุธปืนจี้ที่ข่มขู่ผู้เสียหายพร้อมกับพูดว่า กูจะฆ่ามึงทิ้ง ถ้ามึงไปถึงกิ่งอำเภอมือใครกูจะฆ่าเมื่อนั้น ดังนี้ คำพูดของจำเลยขณะใช้อาวุธปืนจี้ผู้เสียหายมีความหมายชัดเจนว่าจำเลยจะยิงผู้เสียหายเมื่อไปถึงกิ่งอำเภอไม่ใช่ยิงในขณะนั้น เป็นการกระทำในลักษณะขู่ผู้เสียหายมากกว่า หากจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหายก็คงใช้อาวุธปืนนั้นยิงผู้เสียหายทันทีโดยไม่ต้องใช้อาวุธปืนจี้และมีการพูดถึงเหตุการณ์ในอนาคตเช่นนั้น ประกอบกับผู้เสียหายกับจำเลยไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน และจำเลยกระทำในขณะเมาสุรา การกระทำของจำเลยยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดฐานพยายามฆ่าผู้เสียหาย

ตามตัวอย่างคำพิพากษาของศาลฎีกานี้ จะเห็นได้ว่าภยันตรายของการใช้อาวุธปืนจี้เกิดขึ้นกับผู้เสียหายแล้ว เป็นการคุกคามความปลอดภัยต่อร่างกายและก่อให้เกิดความกลัวกับผู้เสียหาย แต่กฎหมายอาญาเอาผิดกับผู้กระทำมิได้เพราะ "ขาดความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีหรือใช้อาวุธปืน" ทำให้ศาลพิจารณว่าเป็นความผิดต่อชีวิตฐานฆ่าคนหรือไม่ เมื่อพิจารณาได้ว่าบุคคลไม่มีเจตนาฆ่าแล้ว ก็ลง

โทษจำเลยมิได้ เพราะกฎหมายอาญามิได้บัญญัติลักษณะการกระทำกับความผิดนั้นไว้

จึงเห็นได้ว่ากฎหมายอาญาในความผิดฐานทำร้ายร่างกายยังมีช่องว่างที่กฎหมายสมควรบัญญัติให้ความคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกายจากลักษณะ การมีหรือใช้อาวุธปืนทำร้าย

ข. การนำอาวุธปืนมาใช้และได้ยิงปืนนั้นแล้ว

ลำดับความผิดของการใช้อาวุธปืนยิงถือ เป็นอันตรายต่อผู้เสียหายมากกว่า การมีอาวุธปืน หรือใช้อาวุธปืนแต่ยังไม่ได้ยิง ทำให้ผู้เสียหายเกิดความกลัวว่าจะได้รับอันตรายจากอาวุธปืนนั้นมากกว่าลักษณะของการมีอาวุธปืน ผู้กระทำผิดจึงสมควรได้รับโทษหนักกว่าลักษณะของการมีอาวุธปืนทำความผิด

เช่น ฎีกาที่ 372-373/2503 ความผิดฐานปล้นทรัพย์โดยใช้อาวุธปืนยิงนั้น ไม่จำเป็นที่การใช้ปืนจะต้องทำก่อนได้ทรัพย์จากผู้เสียหาย และไม่จำเป็นที่การใช้ปืนจะต้องทำให้ผู้ใดได้รับอันตรายแก่กาย แม้ใช้ปืนยิงเมื่อได้ทรัพย์ไปแล้ว เพื่อให้พ้นจากการจับกุม และไม่มีผู้ใดบาดเจ็บ ก็ได้ชื่อว่าเป็นการปล้นทรัพย์โดยใช้อาวุธปืนยิง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 340 วรรค 4

มีหรือใช้"อาวุธปืน" ประกอบความผิดมีโทษสูงกว่า มีหรือใช้"อาวุธ"

คำว่า "อาวุธปืน" และคำว่า "อาวุธ" ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติให้เป็นเหตุจรรยาของความผิดในบางฐานความผิดที่ผู้ทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้นเป็นที่น่าสังเกตว่าในบทบัญญัติของกฎหมายนั้นเองได้กำหนดโทษตามความหนักเบาของคำว่า "อาวุธปืน" และคำว่า "อาวุธ" แตกต่างกัน กล่าวคือในบทบัญญัติของกฎหมายถือว่าการมีหรือใช้อาวุธปืน เป็นเหตุจรรยาของความผิดเป็นเหตุเพิ่มโทษมากกว่าการมีหรือใช้อาวุธ ดังจะเห็นได้ชัดเจน เช่น

มาตรา 140 วรรคแรก (เป็นลักษณะจรรยาของความผิดฐานต่อสู้ขัดขวาง และข่มขืนใจเจ้าพนักงาน โดย "มีหรือใช้อาวุธ") กับ มาตรา 140 วรรค

สาม (เป็นเหตุจรรยาเช่นเดียวกันแต่บทบัญญัติของกฎหมายใช้คำว่า "มีหรือใช้อาวุธปืน)

มาตรา 340 วรรคสอง (ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำมีคนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย) กับ มาตรา 340 วรรคสี่ (ถ้าการปล้นทรัพย์ . . . ใช้ปืนยิง . . .)

มาตรา 340 ทวิ วรรคสาม (ถ้าการปล้นทรัพย์ [ในลักษณะฉกรรจ์] ตามวรรคแรกและวรรคสองผู้กระทำมีคนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย) กับ มาตรา 340 ทวิ วรรคห้า (ถ้าการปล้นทรัพย์. . . ใช้ปืนยิง. . .)

มาตรา 339 (ซึ่งทรัพย์ประกอบด้วยอนุมาตราหนึ่งมาตราใดในมาตรา 335 [อนุมาตรา (7) โดยมีอาวุธ]) กับ มาตรา 340 ตริ (ซึ่งทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ โดยมีหรือใช้อาวุธปืน)

ทั้งนี้เพราะ "อาวุธ" มีความหมายกว้างกว่า แต่โดยลักษณะความร้ายแรงน้อยกว่า "อาวุธปืน" ซึ่งโดยสภาพในความหมายธรรมดา ถือเป็นอาวุธอันตรายร้ายแรง สามารถทำให้ร่างกายได้รับอันตรายบาดเจ็บสาหัสและถึงตายได้ การมีหรือใช้อาวุธปืนประกอบความผิดทำให้ผู้ถูกระทำ (Victim) หวาดกลัวกว่าอาวุธชนิดอื่นๆ กฎหมายจึงบัญญัติให้อาวุธปืนเป็นเหตุจรรยาของความผิดและเป็นเหตุเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดมากกว่าอาวุธอย่างอื่นโดยทั่ว ๆ ไป

การจัดลำดับชั้นความหนักเบาของการลงโทษเนื่องจาก "อาวุธปืน" เป็นเหตุจรรยาของความผิด โดยศึกษาจากมาตรา 140 (ลักษณะฉกรรจ์ของความผิดต่อผู้ขัดขวางการจับกุมและข่มขืนใจเจ้าพนักงาน) เราอาจจัดลำดับเป็น 3 ชั้นได้ดังนี้

1. โทษสำหรับความผิดตามฐานความผิดธรรมดา ในมาตรา 138 (ความผิดฐานต่อผู้ขัดขวางการจับกุมของเจ้าพนักงาน) จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา 139 (ความผิดฐานข่มขืนใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่หรือให้ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่) จำคุกไม่เกินสี่ปี

ปรับไม่เกินแปดพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. โทษสำหรับความผิดที่ถือว่า "อาวุช" เป็นเหตุจรรยาของความผิดฐานต่อสู้หรือขัดขวางการจับกุมหรือข่มขืนใจเจ้าพนักงาน (มาตรา 140 วรรคแรก) ระวังโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. โทษสำหรับความผิดที่ถือว่า "อาวุชปীন" เป็นเหตุจรรยาของความผิดฐานต่อสู้หรือขัดขวางการจับกุม หรือข่มขืนใจเจ้าพนักงาน (มาตรา 140 วรรคสาม) ต้องระวังโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง

บทบัญญัติให้ "การมีหรือใช้อาวุชปীন" ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นเหตุจรรยา

ในประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิด ที่บทบัญญัติให้ "อาวุช" หรือ "อาวุชปীন" เป็นเหตุจรรยาของความผิด ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น ดังนี้

มาตรา 140 ถ้าความผิดตามมาตรา 138 วรรคสอง หรือมาตรา 139 ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุช . . . ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินห้าปี . . . (เป็นลักษณะจรรยาของความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางและข่มขืนใจเจ้าพนักงาน)

วรรค 3 ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุชปীন . . . ผู้กระทำต้องระวังโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง (เป็นเหตุจรรยาของมาตรา 140)

มาตรา 190 ผู้ใดหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขัง . . . ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี . . . (เป็นความผิดฐานหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามอำนาจศาล พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน)

วรรค 3 ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุชปীন . . . ผู้กระทำต้องระวังโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง (เป็นเหตุจรรยาของมาตรา 190)

มาตรา 191 ผู้ใดกระทำด้วยประการใดให้ผู้ถูกคุมขัง . . . หลุดพ้นจากการคุมขังไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี. . . (ทำให้ผู้ถูกขังตามอำนาจศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาหลุดพ้นจากการคุมขัง)

วรรค 3 ถ้าความผิดตามมาตรา^{นี้} ได้กระทำ. . . โดยมีหรือใช้อาวุธปืน . . . ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง (เป็นเหตุจรรยาของมาตรา 191)

มาตรา 215 ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป. . . ให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน. . . (เป็นความผิดฐานมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปทำให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง)

วรรค 2 ถ้าผู้กระทำผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้กระทำผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี. . . (เป็นเหตุจรรยาของมาตรา 215)

มาตรา 276 ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตน. . . ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี. . . (เป็นความผิดฐานกระทำชำเราหญิง)

วรรค 2 ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน. . . ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี. . . หรือจำคุกตลอดชีวิต (เป็นเหตุจรรยาของมาตรา 276)

มาตรา 277 ผู้ใดกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี. . . (เป็นความผิดฐานกระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกินสิบห้าปี)

วรรค 3 ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ได้กระทำ. . . โดยมีอาวุธปืน. . . หรือโดยใช้อาวุธ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต (เป็นเหตุจรรยาของมาตรา 277)

มาตรา 335 ผู้ใดลักทรัพย์

(7) โดยมีอาวุธ. . . (เป็นเหตุจรรยาของความผิดฐานลักทรัพย์)

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี. . .

มาตรา 336 ทวิ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 334 [ลักทรัพย์]
 มาตรา 335 [ลักทรัพย์เหตุฉกรรจ์] มาตรา 335 ทวิ [ลักพระพุทธรูป] หรือมาตรา
 336. . . [ปล้นทรัพย์] โดยมีหรือใช้อาวุธปืน. . . เพื่อสะดวกแก่การกระทำผิด
 หรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้
 ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง (เป็นเหตุฉกรรจ์ของมาตรา 334, 335, 335 ทวิ และ
 มาตรา 336)

มาตรา 337 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้. . . ได้ประโยชน์ในลักษณะที่
 เป็นทรัพย์สินโดยใช้กำลังประทุษร้าย. . . ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชกต้อง
 ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี. . .

ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

(2) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี . . . (เป็น
 เหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานกรรโชกทรัพย์)

มาตรา 339 ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใด
 นี้จะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(1) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป

(2) ให้อภัยให้ซึ่งทรัพย์นั้น

(3) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้

(4) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ

(5) ให้อภัยจากการจับกุม

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึง
 สิบปี. . .

ถ้าความผิดนั้นเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ใน
อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดแห่งมาตรา 335 หรือ. . . . ผู้กระทำต้องระวางโทษ
 จำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี. . . (เป็นเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานชิงทรัพย์)

มาตรา 340 ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี . . . (เป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์)

วรรค 2 ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี. . . (เป็นเหตุจรรยาของความผิดฐานปล้นทรัพย์)

วรรค 4 ถ้าการปล้นทรัพย์. . . ใช้ปืนยิง. . . ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี. . . (เป็นเหตุจรรยาของความผิดฐานปล้นทรัพย์)

มาตรา 340 ทวิ ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคแรก. . . (ปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูป)

วรรค 2 ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย. . . (ปล้นทรัพย์ในวัด สถานที่ราชการ นิพิศภัณฑสถานแห่งชาติ)

วรรค 3 ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ผู้กระทำแม้คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี (เป็นเหตุจรรยาของความผิดในมาตรา 340 ทวิ วรรคแรกและวรรคสอง)

วรรค 5 ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดย. . . ใช้ปืนยิง. . . ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต (เป็นเหตุจรรยาของความผิดฐานปล้นทรัพย์)

มาตรา 340 ตริ ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 339 [ชิงทรัพย์] มาตรา 339 ทวิ [ชิงทรัพย์เหตุจรรยา] มาตรา 340 [ปล้นทรัพย์] หรือมาตรา 340 ทวิ [ปล้นทรัพย์เหตุจรรยา]. . . โดยมีหรือใช้อาวุธปืน. . . เพื่อกระทำผิดหรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง(เป็นเหตุจรรยาของความผิดฐานชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์เหตุจรรยา ปล้น

ทรัพย์ และปล้นทรัพย์เหตุฉกรรจ์)

มาตรา 365 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 362 [บุกรุกเข้าไป
ในอสังหาริมทรัพย์] มาตรา 363 [บุกรุกถือเอาอสังหาริมทรัพย์] หรือมาตรา 364
[เข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน] ได้กระทำ

(2) โดยมีอาวุธหรือ. . .

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี. . . (เป็นเหตุฉกรรจ์ของ
มาตรา 362, 363, 364)

ลักษณะความผิดเฉพาะของ "อาวุธ" และ "อาวุธปืน" ในประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 114 ผู้ใดสะสมกำลังพลหรืออาวุธตระเตรียมการอื่นใด หรือ
สมคบกันเพื่อเป็นกบฏ. . . ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี (สะสมกำลัง
พลและอาวุธเพื่อเป็นกบฏ)

มาตรา 371 ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ โดย
เปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือพาไปในชุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนำสการ
การรื่นเริงหรือการอื่นใดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท และให้ศาลมีอำนาจ
สั่งให้ริบอาวุธนั้น

มาตรา 376 ผู้ใดยิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิดโดยใช่เหตุ ในเมือง หมู่บ้าน
หรือที่ชุมนุมชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 379 ผู้ใดชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การใช้อาวุธปืนประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 ที่เป็น
เหตุฉกรรจ์

ในพระราชบัญญัติอาวูชปีน ๗ พ.ศ. 2490 มาตรา 78 วรรค 3 และ วรรค 4 ได้บัญญัติไว้ว่า

"ผู้ใดใช้อาวูชปีน เครื่องกระสุนปืน . . . นอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 55 ในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288 มาตรา 313 มาตรา 337 มาตรา 339 หรือมาตรา 340 ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือ ประหารชีวิต

การกระทำความผิดตามวรรคสองหรือวรรคสาม ถ้าอาวูชปีน . . . โดยสภาพมีอำนาจร้ายแรง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงจำคุกตลอดชีวิต"

การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 228) เรียกค่าไถ่ (มาตรา 313) กรรโชกทรัพย์ (มาตรา 337) ชิงทรัพย์ (มาตรา 339) และปล้นทรัพย์ (มาตรา 340) ถ้าผู้กระทำความผิดใช้อาวูชปีน ที่นายทะเบียนไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ เช่น อาวูชปีนสงคราม เป็นต้น ไปกระทำความผิด กฎหมายอาวูชปีนให้ถือว่าการใช้อาวูชปีนดังกล่าวเป็นเหตุจูงใจของความผิดในประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละฐานความผิดที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษขั้นสูงสุดคือโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือ ประหารชีวิต

จากบทกำหนดโทษชี้ให้เห็นว่า กฎหมายอาวูชปีนมุ่งเน้นการควบคุมและปราบปรามอาวูชปีนที่นายทะเบียนไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ ซึ่งเป็นอาวูชปีนที่มีอำนาจร้ายแรงมีประสิทธิภาพในการทำลายสูงไม่ไห้บุคคลนำมาใช้ในการกระทำความผิดในแต่ละฐานความผิดที่ได้กล่าวมาแล้ว

2.9 ข้อดีของบทบัญญัติให้อาวูชปีนเป็นเหตุจูงใจของความผิด

ในประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติอาวูชปีน ๗ พ.ศ. 2490 ในฐานความผิดที่บัญญัติให้ "อาวูช" และ "อาวูชปีน" เป็นเหตุจูงใจของความผิด พิจารณาได้ว่าในความผิดฐานนั้น ๆ จะต้องมีการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดตามประมวล

กฎหมายอาญาเสียก่อน ในส่วนของ"อาวุธ"หรือ"อาวุธปืน"เป็นส่วนของเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย* อยู่นอกเหนือเจตนาหรือประมาท กล่าวคือ ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องรู้เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย แต่ต้องรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด⁴²

ผลดีของการบัญญัติให้อาวุธปืนเป็นเหตุจรรยาของความผิด อาจวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. เป็นเรื่องยืนยันว่า "อาวุธปืน" เป็นอาวุธร้ายแรงอันตรายหรืออาวุธที่ทำให้ตายได้ (dangerous or deadly weapons) โดยสภาพเป็นที่น่าหวาดกลัวกว่าอาวุธอื่น ๆ การ "มีอาวุธปืน" ติดตัวไปด้วยอาจนำไปใช้กระทำความผิดได้
2. ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับการลงโทษหนักกว่าการกระทำผิดตามปกติ ตามแนวความคิดของสำนักคลาสสิก**

---

* "เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย คือข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดโดยตรง แต่ไม่นับรวมอยู่ในข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบและข้อเท็จจริงในความชั่ว เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยมีลักษณะเป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษในทางเนื้อหา"

ดู คณิต ฌ นคร, ประมวลกฎหมายอาญา หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2535), หน้า 183-184.

⁴²ดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสาม.

** "แนวความคิดของสำนักคลาสสิก ถือว่าความหนักเบาของการลงโทษจะต้องกำหนดตามความร้ายแรงแห่งอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละคน และอันตรายนี้วัดได้จากขีดแห่งความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดนั้น"

โปรดดู นรินทร์ ไทรฝึก, การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุจรรยาในคดีอาญา, หน้า 100.

3. การมีหรือใช้อาวุธปืนกระทำความผิดย่อมมีผลสำเร็จกว่าการไม่มีอาวุธปืน (Guns are the most credible available to robbery)⁴³

4. ผลของการใช้อาวุธปืนทำให้ผู้ถูกกระทำ (victim) ได้รับความเสียหายมากกว่าปกติ เช่น ทำให้เกิดความหวาดกลัว ทำให้ได้รับบาดเจ็บ หรือบาดเจ็บสาหัส หรือ ตาย เป็นต้น

5. เป็นการควบคุมปราบปรามการมีและใช้อาวุธปืนที่ผิดกฎหมาย

6. ช่มชู้ให้กลัวและเป็นการป้องกันอาชญากรรม

7. ป้องกันมิให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มีหรือใช้อาวุธปืนถูกต้องตามกฎหมาย ใช้อาวุธปืนนั้นไปกระทำความผิด

---

⁴³Franklin E. Zimring, American Violence & Public Police, p.139.